

Studeren met Open Bijbel

Bijbelstudie sectie voor de wat meer gevorderde Bijbellezer

Thema's in de brief aan de Romeinen

2. Rechtvaardiging door geloof

Het voorrecht met verantwoordelijkheid van de Jood

De Jood die Paulus' aanklacht aan het adres van de heidenwereld in Romeinen 1 las, zou van harte met zijn conclusie instemmen. Mensen die vervielen tot afgoderij, zich schuldig maakten aan onnatuurlijke praktijken en hun Schepper opzettelijk en voor goed uit hun hoofd zetten, verdienden inderdaad de toorn van God in dit leven en daarna de eeuwige dood. Als lid van Gods uitverkoren verbondsvolk meende de Jood in een heel andere toestand te verkeren. Zoals een volksgenoot in een van de apocriefe boeken schreef: 'Terwijl U ons tucht bijbrengt, geeft U onze vijanden duizenden geselslagen' (Wijsheid 12:22). Paulus beschrijft in deze brief de trots van de Jood vanwege de voorrechten die zijn volk waren geschonken: "Indien u zich dan Jood laat noemen, steunt op de wet, u beroemt op God, zijn wil kent, weet te onderscheiden waarop het aankomt, daar u onderricht in de wet geniet ... daar u in de wet de belichaming van de kennis en van de waarheid bezit" (Rom 2:17-20). Met dit voorrecht droeg de Jood een grote verantwoordelijkheid: Als hij daar niet aan gehoorzaam was, viel ook hij, evenals de heidenen, onder Gods veroordeling. Paulus valt zijn volksgenoten aan vanwege de manier waarop zij Gods wet niet in hun eigen leven volbrengen: "Want waarin u een ander oordeelt, veroordeelt u uzelf; want u, die oordeelt, bedrijft dezelfde dingen" (Rom 2:1).

Het verbond dat te Sinaï werd gesloten, bracht een bijzondere relatie tot stand tussen God en Israël. God had tegen Mozes gezegd: "Ik zal Mij u tot een volk aannemen en Ik zal u tot een God zijn" (Ex 6:6). De door Mozes gegeven wet maakte een belangrijk deel uit van de verbondsrelatie, doordat zij Israël leerde wie de Here was en welke levenswijze Hij van Zijn volk vroeg. De voornaamste levensprincipes waren liefde voor God en voor de naaste; en wat dit in de praktijk zou betekenen, werd in afzonderlijke geboden vastgelegd. Vrome Israëlieten loofden de Here hiervoor met grote dankbaarheid: "Hij maakte Mozes zijn wegen bekend, de kinderen Israëls zijn daden" (Ps 103:7); "Hij heeft Jakob zijn woorden bekendgemaakt, Israël zijn inzettingen en zijn verordeningen. Aldus heeft Hij aan geen enkel volk gedaan, en zijn verordeningen kennen zij niet" (Ps 147:19). De vraag die Joden Paulus ongetwijfeld hebben gesteld: "Wat is dan het voorrecht van de Jood?" beantwoordt de apostel:

“Velerlei in elk opzicht. In de eerste plaats toch dit, dat hun de woorden van God zijn toevertrouwd” (Rom 3:1,2).

Vertrouwen op eigen gerechtigheid

Helaas hebben veel Joden zich niet gericht op het geestelijke doel van de wet, namelijk dat zij in een gezegende, liefdevolle relatie met de Here dienen te leven. Het gebod: “U zult mijn inzettingen en mijn verordeningen in acht nemen; de mens die ze doet, zal daardoor leven” (Lev 18:5), spoorde hen aan alle aandacht te richten op het volbrengen van de afzonderlijke geboden als middel tot behoudenis. Het onvermijdelijke gevolg van deze wettische houding was een heilloze zorg voor de uitwendige vervulling van de wet, ten koste van haar geestelijk doel, met het opstellen van regels, trots op eigen prestaties, huichelarij en een onbarmhartige houding jegens wie faalden. Jezus stelde deze houding op treffende wijze voor in de gelijkenis waarin een Farizeeër “bij zichzelf” bad en God dankte dat hij niet als andere mensen was (Luc 18:9-14).

Later in de brief aan de Romeinen stelt Paulus deze houding aan de kaak: “Want ik getuig van hen, dat zij ijver voor God bezitten, maar zonder verstand” (Rom 10:2). In tegenstelling tot dit vertrouwen op eigen kracht Gods wet te kunnen vervullen, legt Paulus in deze brief de rechte relatie, die met God tot stand komt door op Zijn genade in Christus te vertrouwen, nader uit. Hij geeft de kern van de brief weer met de inleidende woorden: “Want ik schaam mij het evangelie niet; want het is een kracht van God tot behoud voor een ieder die gelooft, eerst voor de Jood, maar ook voor de Griek. Want Gods gerechtigheid wordt daarin geopenbaard uit geloof tot geloof, gelijk geschreven staat: De rechtvaardige zal uit geloof leven” (Rom 1:16,17). De noodzaak voor deze rechtvaardiging ligt in de uitzichtloze toestand waarin alle mensen verkeren, als gevolg van hun zonden: “Want allen hebben gezondigd en derden (missen) Gods heerlijkheid” (Rom 3:23).

De betekenis van rechtvaardiging

Over de woorden *gerechtigheid* en *rechtvaardiging* bestaan veel misverstanden. Velen menen dat een mens rechtvaardig wordt gemaakt. Maar hoe kan geloof in God of het evangelie een mens rechtvaardig maken? Vandaar het bezwaar dat men maakt, dat rechtvaardiging maar een fictie is.

Het woord *rechtvaardiging* is een rechtsterm, die vaak wordt gebruikt in de Schrift, zowel in het Oude als in het Nieuwe Testament, als het tegenovergestelde van veroordeling. Het fundamentele rechtsprincipe in de wet van Mozes luidt: “Wie een goddeloze vrijspreekt [rechtvaardigt] en wie een rechtvaardige veroordeelt, deze beiden zijn de HERE een gruwel” (Spr 17:15). Jezus waarschuwde Zijn luisteraars eens voor de gevolgen van hun wijze van spreken: “Maar Ik zeg u: Van elk ijdel woord, dat de mensen zullen spreken, zullen zij rekenschap geven op de oordeelsdag, want naar uw woorden zult u gerechtvaardigd worden, en naar uw woorden zult u veroordeeld worden” (Mat

12:36,37). De bediening van de wet brengt veroordeling, terwijl die van de Geest rechtvaardiging brengt, schreef Paulus (2 Kor 3).

Rechtvaardiging is dus een toekomstige zaak en heeft betrekking op de dag wanneer mensen rekenschap moeten afleggen voor de rechterstoel van Christus. Jezus noemt degenen die aan Zijn rechterhand zullen staan en die Hij in zijn Koninkrijk zal verwelkomen “de rechtvaardigen” (Mat 25:37): Hij heeft ze, ondanks de zonde waarvan niemand helemaal vrij is, vrijgesproken van schuld en zonden en geeft ze Gods gave van eeuwig leven. Dit is trouwens Paulus’ verwachting, als hij schrijft: “Wij immers verwachten door de Geest uit het geloof de gerechtigheid waarop wij hopen” (Gal 5:5).

Maar rechtvaardiging is ook een zaak van het heden. De gelovige beseft voortdurend dat de ogen van zijn Rechter steeds op hem gericht zijn: “De HERE woont in zijn heilig paleis, de HERE heeft in de hemel zijn troon; zijn ogen slaan gade, zijn blikken doorvorsen de mensenkinderen” (Ps 11:4). De rechtvaardiging door het geloof betekent dat de gelovige erop vertrouwt dat God hem zelfs in dit leven vrijsprekt van zijn zonde: “Wij dan, gerechtvaardigd uit het geloof, hebben vrede met God door onze Here Jezus Christus, door wie wij ook de toegang hebben verkregen in het geloof tot deze genade, waarin wij staan ... Veel meer zullen wij derhalve, thans door zijn bloed gerechtvaardigd, door Hem behouden worden van de toorn” (Rom 5:1,2,9).

De grond van rechtvaardiging

De basis voor rechtvaardiging ligt niet in de daad van het geloof, maar in het stellen van vertrouwen op Gods heilswerk in Christus, “die is overgeleverd om onze overtredingen en opgewekt om onze rechtvaardiging” (Rom 4:25). Geloof is geen alternatief voor gehoorzaamheid, alsof de zonde vergeven kan worden mits een mens geloof kan presteren. Wat geloof doet is een mens verbinden met Christus, Die door Zijn offer de zonde eens voor altijd heeft overwonnen: “Hem heeft God voorgesteld als zoenmiddel door het geloof, in zijn bloed, om zijn rechtvaardigheid te tonen, daar Hij de zonden, die tevoren onder Gods verdraagzaamheid gepleegd waren, had laten geworden” (Rom 3:25).

In een wereld waar allen hadden gezondigd en de edelsten van Gods kinderen soms hadden gefaald en in hun roeping tot een heilig en gehoorzaam leven te kort waren geschoten, verwekte God Zijn eniggeboren Zoon. Omdat Maria Zijn moeder was, kreeg Hij in de loop van Zijn leven als Mens te maken met aanvechtingen en verzoeking. Omdat God Zijn Vader was, had Hij een unieke affiniteit met Hem, waaruit een unieke relatie groeide. Als gevolg van deze relatie verloochende Jezus Zijn eigen wil en deed Hij altijd wat Zijn Vader Hem vroeg. Er stond in een profetische psalm over Hem: “U hebt Mij een lichaam bereid ... zie, hier ben Ik, om uw wil, o God, te doen” (Heb 10:5-7; Ps 40:7-9). Het was Zijn lust en vreugde Zijn Vader in alles te behagen – “Mijn spijsje is de wil te doen van Hem, die Mij gezonden heeft, en zijn werk te volbrengen” (Joh 4:34). In het menselijk lichaam, dat voor alle andere mensen de bron van fa-

len is, deed Jezus de zonde teniet. En na Zijn volkomen gehoorzaamheid in het lichaam, gaf Hij dat lichaam over aan een publieke dood, zoals de Vader wilde. Paulus geeft de diepgaande betekenis hiervan als volgt weer: “Want wat de wet niet vermocht, omdat zij zwak was door het vlees — God heeft, door zijn eigen Zoon te zenden in een vlees, aan dat van de zonde gelijk, en wel om de zonde, de zonde veroordeeld in het vlees” (Rom 8:3). Aldus is Gods gerechtigheid, door Jezus’ volkomen onderdanigheid tot de dood toe, in Zijn dood op Golgota tentoongesteld. Dit zegt Paulus in zijn uiterst gewichtige uitleg van de openbaring van Gods gerechtigheid in Christus’ offerdood: “om zijn rechtvaardigheid te tonen, in de tegenwoordige tijd, zodat Hijzelf rechtvaardig is, ook als Hij hem rechtvaardigt, die uit het geloof in Jezus is” (Rom 3:26).

In zijn Knechtprophetie had Jesaja laten zien dat Gods veroordeling van de zonde in Christus’ offerdood de verzoening met anderen beoogde: “De HERE heeft ons aller ongerechtigheid op hem doen neerkomen ... Het behaagde de HERE hem te verbrijzelen, Hij maakte hem ziek ... door zijn kennis zal mijn knecht, de rechtvaardige, velen rechtvaardig maken, en hun ongerechtigheden zal hij dragen” (Jes 53:6-11). De basis voor de toerekening van rechtvaardigheid ligt dus niet in de daad van geloof zelf, maar in de verbinding met Christus’ dood, waardoor de zonde is weggenomen. Deze verbinding komt tot stand door het geloof in Christus. Toen Hij Zijn discipelen opdracht gaf het evangelie in de hele wereld te verkondigen, zei Jezus: “Wie gelooft en zich laat dopen, zal behouden worden” (Mar 16:16). Als Paulus zijn uitleg van Gods heilswerk in Christus in deze brief voortzet, zal hij ingaan op de betekenis van de doop als de voorgeschreven wijze van vereenzelviging met Christus. In deze eerste hoofdstukken gaat het om het geloof in Christus, in tegenstelling tot het vertrouwen op eigen kracht Gods geboden te kunnen volbrengen. Hiermee komt het grote verschil tussen Joden en niet-Joden te vervallen. De Jood zag de wet als het door God gegeven middel om door gehoorzaamheid hieraan in een rechte relatie met God te komen. Paulus antwoordt daarop dat geen mens in staat is de wet te volbrengen, zodat vertrouwen daarop misplaatst is. Daarom had de wet de Jood moeten leren hoe ontoereikend zijn streven was: “Nu weten wij, dat de wet, bij al wat zij zegt, tot hén spreekt, die onder de wet zijn, opdat alle mond gestopt en de gehele wereld strafwaardig wordt voor God, daarom, dat uit werken van de wet geen vlees voor Hem gerechtvaardigd zal worden, want wet doet zonde kennen” (Rom 3:19,20).

God is de Schepper van alle mensen. De tijd dat Hij alle volken hun eigen wegen liet gaan is voorbij: “God dan verkondigt, met voorbijzien van de tijden van onwetendheid, heden aan de mensen, dat zij **allen overal** tot bekering moeten komen” (Hand 17:30). Met deze gedachte sluit Paulus dit deel van zijn brief af: “Is God alleen de God van de Joden? Niet ook van de heidenen? Zeker, ook van de heidenen. Indien er namelijk één God is, die de besnedenen rechtvaardigen zal uit het geloof en de onbesnedenen door het geloof” (Rom 3:29,30).

A.H.